

EEN LANGE WEG TE GAAN NAAR EEN HUMANE VREEMDELINGENDETENTIE

Op het journaal zag ik een jongen huilend de grond kussen van Melilla, een Spaanse enclave aan de Marokkaanse kust. Hij was een van de Sub-Saharaanse asielzoekers die de driedubbele omheining van zeven meter hoog hadden bestormd en erin geslaagd waren Spaans grondgebied te bereiken. Huilend en lachend wierp hij armen in de lucht en riep: „Free, free!” Ach jongen, dacht ik...

TEKST EN BEELD
ANS
PIEPER

FOTO
Theoloog en
dichter Huub
Oosterhuis reikt bij
het detentiecentrum
askruisjes uit.

De Franciscaanse Gideonsbende wil met een nieuwe actie aandacht vragen voor de asielzoekers die onterecht vast zitten. Deze zal van start gaan tijdens de wake van de Franciscaanse Vredeswacht op Goede Vrijdag bij Schiphol.

Annemarie Busser is beleidsmedewerker migratie bij Amnesty International. We spraken met haar over de situatie van de ongedocumenteerden, mensen zonder papieren.

„In het detentiecentrum Schiphol verblijven asielzoekers die op de luchthaven en via de zeehaven zijn aangekomen. Ze hebben er jaren voor gevochten hier te komen, maar zitten nu in de gevangenis. We vinden dat je mensen eerst op hun gemak moet stellen en bij moet laten komen. Ze zouden eerst met de advocaat en vluchtelingenwerk moeten praten en dan pas de procedure in gaan.

Als mensen via Duitsland of België over de grens binnenkomen, dan komen ze wel in de open asielpcedure, in een aanmeldcentrum in Rotterdam en Zeist zijn de mensen opgesloten. Daar kom je niet echt tot rust.

Als mensen de asielpcedure in gaan, gaan ze meestal door naar een asielzoekerscentrum. Maar als er twijfels zijn, komen ze in de verlengde procedure. Die groep, waaronder ook gezinnen met kinderen, kan er lang zitten. Die gezinnen zitten hier twee, drie weken, soms ook wel langer. Als ze in afwachting zijn van hun uitzetting, gaan ze door naar Rotterdam waar een gezinsafdeling is.

BOLLETJESSLIKKERS

Daarnaast komt via Schiphol ook criminaliteit binnen met bijvoorbeeld bolletjesslikkers. Omdat er echt van alles door elkaar zit, hebben wij er zo'n groot bezwaar tegen.

Al die afdelingen zijn precies hetzelfde, waar je ook zit. Er is op dit moment nog een klein verschil. De mensen die in de (verlengde) procedure zitten hebben ook een avondopenstelling. Terwijl de 'artikel 59-mensen' tussen de middag en om kwart voor vijf de cel in gaan tot de volgende dag.

Dat is wel de zwaardere vorm van detentie en die is identiek aan de strafrechtelijke detentie. Behalve dat in het strafrecht mensen altijd recht hebben op resocialisatie en recht op arbeid en dat heb je in vreemdelingendetentie niet. Je bent toch in afwachting van je uitzetting, dus dan hoeft je ook geen activiteiten te hebben. Ze hebben wel wat sport en creativiteit en er is op elke afdeling een tafeltennistafel. In de praktijk betekent het dat heel veel mensen zich lopen te vervelen. De dagen duren eindeloos lang. Er zijn veel getraumatiseerde mensen bij met psychische klachten, die daar echt tegen

zichzelf aan lopen. Dat maakt de spanning in zo'n centrum ook heel groot.

STRAFRECHT

Er is een nieuw wetsvoorstel gemaakt, waar we op mochten reageren. De wet zou voortaan uit het strafrecht gehaald worden. Alles zou onder het bestuursrecht vallen. Dat is mooi, want dat doet recht aan deze groep mensen, die geen criminelen zijn. Maar in de nieuwe wet hebben ze de tekst gehandhaafd wat betreft de orde en strafregelen; die zijn hetzelfde als in het strafrecht.

Er is nog een extra ordemaatregel gemaakt. Deze mensen moeten beschikbaar blijven voor uitzetting.

Afgelopen jaren is er heel veel gebeurd zoals met de zelfmoord van Domatov. De staatssecretaris heeft echt aan de Kamer moeten beloven dat het anders zou gaan, dat hij de menselijke maat zou hanteren, maar dat doet hij dus niet. Treurig. Je sluit mensen op en zegt dat het geen straf is, maar alleen bedoeld om ze vast te houden. Ze voelen zich als crimineel behandeld.”

WAKES

Wat kunnen mensen individueel of in een groep doen? Annemarie heeft zelf veel contact met de Schipholgroep uit Hoofddorp en met de geestelijke verzorging in het centrum. De groep is betrokken bij de mensen in vreemdelingenbewaring.

Waarom moet je ze dan ook nog in een cel opsluiten en blootstellen aan allerlei strafmaatregelen? Dus heeft Amnesty daar met heel veel organisaties massaal op gereageerd. Het is heel spannend wat de staatssecretaris daar van over gaat nemen.

Ik vind het zelf heel verheugend om te zien hoe we met al die experts gestudeerd hebben op de wetsvoorstellen: de Raad voor Straftoepassing, Raad van Rechtsbijstand, Kerk in Actie, Justitia et Pax, Meldpunt Vreemdelingenbewaring en Vluchtelingenwerk. Daar moet de staatssecretaris zich toch iets van aantrekken. De Raad van Strafrechttoepassing zegt dat het raar is dat ze hier op heeft moeten reageren omdat dit niet in het strafrecht thuishoort. Ze hebben vanuit het strafrecht geredeneerd, maar ze hadden ook kunnen kijken vanuit de huidige opvang. Dit is niet de grote omwenteling waarop we hadden gehoopt.

Waar een detentiecentrum is, zijn ook groepen die zich het lot van de asielzoekers aantrekken. Er zijn wakes en er worden activiteiten georganiseerd om de situatie onder de aandacht te brengen. Iedere week worden verse bloemen afgeleverd in het detentiecentrum. Er zijn bezoekgroepen, daarvoor zijn altijd mensen nodig. Mensen kunnen ook een kaart sturen naar mensen in vreemdelingendetentie.

„Sommige mensen zijn echt vluchteling in de zin van het vluchtelingenverdrag en anderen zijn uit armoede door de woestijn getrokken om ergens een centje te verdienen, maar de meesten hebben onderweg al ontzettend veel meegemaakt. Daar kunnen wij ons geen voorstelling van maken.”

Zie ook de rubriek **In Beweging** op pagina 14-15.